

evioyam.

Megjelenik

den keddén.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőhöz (Kovács-utca, 16. sz.) intézendők.

Bérmertelen leveleket nem fogadjunk el.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Előfizetési feltételek:

Egész évre 6 frt
Fél évre 3 „
Negyed évre 1 „ 50 kr.

Hirdetések díja:

öt hasábos petit sor 5 kr.

NYILTÉR:

három hasábos petit sor . 15 kr.

KASSA és VIDÉKE

POLITIKAI ÉS VEGYESTARTALMU HETILAP.

A KASSAI SZABADELVÜPÁRT

ÉS A SZEPESI GAZDASÁGI EGYESÜLET KÖZLÖNYE.

Az előfizetési pénzek és hirdetés díjak, általában a lap anyagi részét illető közlemények a kiadó-hivatalhoz (Pannónia könyvnyomda és kiadó-részvénytársaság, intézendők.

Hirdetményeket elfogad:

Hausenstein és Vogler Budapestben, Bécsben, Berlinben, Münchenben, majnai Frankfurtban, Stuttgartban, Hamburgban és Bernben. Mosse Rudolf Bécsben, Prágában, Münchenben, Hamburgban, Nürnbergben, majnai Frankfurtban, Strassburgban, Berlinben, Zürichben, Borszlóban és Nürnbergben. Lang L. nemzetközi hirdetési irodája Budapestben. A délnémet hír, iroda Stuttgartban. A Jägerföle könyvkereskedés Frankfurtban. Schlotte E. Bremában, Fort Jenő Lipcsében.

Többség és kisebbség.

A történelem egyik legsajátságosabb alakja marad örökre a szigorú Cato s sajátos a szerepe, melyet szakadatlanul visszatérő refrain-jével „a királyok gyülekezetében” játszott. Elképzelhetni, mennyi megaláztatást, kicsinyítő mosolyt s metsző gúnyt kelle nyugodt lélekkel eltűrnie, midőn mintegy rögeszmétől megszállva minden beszédét, lett legyen proconsulok és praetorok zsarolásáról vagy csatornák építéséről szó, rendithetetlen szívósággal világtörténeti: „ego autem censeo”-jával végezte. És a történelem mégis neki adott igazat. Nemes ellenfeléhez, Scipiohoz emberies gondolkozásáért a rokonszenv kötelékével éreztük esatolva magunkat; de Catoban a politikai éleslátás s szigorú következettség vasjellemét tiszteljük s csodáljuk.

Nem kevésbé érdekes s magatartása által tanulságos alak a vak Appius Claudius, ki, midőn Pyrrhus, megbízottját, Cineast békealkudozások végett Rómába küldé, hordszéken a tanácsba viteté magát s bátor fellépésével minden alkudozást meghiusított mindaddig, míg „a kalandor,” mint Pyrrhus nevezé, Itália földjén táboroz, mivel hazáját mindaddig veszélytől fenyegetve látta. És a történelem ugyanesak a vak tanácsnoknak adott igazat. A kalandort sem haditudomány, sem elefántjai nem menthették meg s Róma kitaró küzdelméért Itália legvirágzóbb s politikailag is fontos tartományai lönnek a jutalom.

A történelem gazdag ily példákban s az utókor okul rajtok, tanul belőlök. Columbus, Galilei egy világgal álltak szemközt s az utókor halhatatlanná nevéket s szobrokat emelt emléköknek a kövekből, melyekkel kortársaik megdobálták őket.

Bármit tartunk a többség véleményéről, bármennyire hódoljunk a constitutionalis elvnek, mely, mivelhogy más mód az alkotmányosság fogalmával meg nem egyeztethető, a többség uralmát alapítja meg, elvitáztatlan, hogy nagy eszmék, melyek az emberiség fejlődésének irányt szabtak, vagy valamely nemzet sorsára döntő befolyást gyakoroltak, nem a tömegből kerültek elő, hanem egyes, kiválóbb egyének agyában fogamzottak meg.

Nem közönséges szellemi s erkölcsi tulajdonok kívánatnak ahhoz, hogy a jót s helyeset minden körülmények közt s minden kérdésre nézve felismerhessük s a megismert jó követésétől semmi által se hagyjuk eltántorítani magunkat. A dolgok lényegének szabatos meghatározása, a helyzet követelményeinek biztos felismerése s az elérendő cél iránti tiszta tájékozottság — ezek azon kellékek, melyek a helyes irány erkölcsi biztosítékát képezik. Ily mély belátást s gyakorlott elmét a tömegnél nem tételezhetni föl. Innen van, hogy „a legközségebb vélemények”, és amit mindenki bebizonyított dolognak tart, gyakran leginkább megérdemli, hogy nyomoztassék.” S ezért tapasztaljuk, hogy a legtöbb dologra nézve mindig találkoznak egyesek, kik a többség véleményétől eltérő nézetben vannak.

Amennyire szent s érintetlen épségben tartandó alkotmányos államban, a politika s a közélet terén a többség uralmának jogszerűsége, annyira nem tartunk semmit kárhuzatosabbnak s végzetesebbnek a socialis s culturalis terén, mint ez elvnek proclamálását s alkalmazását. Ott nincs s nem is lehet más elv, melyet minden polgárnak követnie kötelessége, mint melyet Eötvös a következőkben foglal össze: „Első kötelessége minden embernek, ki a közéletben részt vesz: tisztán kimondani meggyőződését azon esetben is, ha ezáltal állását veszélyezteti; de a másik nem kevésbé fontos kötelessége az, hogyha meggyőződését kimondva arra, hogy az elfogadtassék, semmi reménye nincs, magát alárendelni tudja s midőn azokhoz esatlakozik, kik nézetéhez legközelebb állnak, szintoly buzgósággal teljesítse polgári kötelességeit, mintha saját véleynyeért küzdene. Vannak, kik az ily eljárást követzetlennek nevezik, — de meggyőződésem szerint

ha van elv, melyhez a politika mezején minden időben s körülmények közt teljes következetességgel ragaszkodnunk kell, ez csak ez: „nem válni el soha nemzetünkől.” Itt t. i. a társadalmi s művelődési téren az egyén elhatározási s eselekvési szabadságának, a különböző nézetek közt felmerülő discussióknak sokkal tágasb mező nyílik s ha az elszigetelt nézet általános elfogadásra nem is talál, beható eszmésere nyújtván alkalmat, csak üdvös gyümölcsöket teremhet.

A politikai téren a többség uralmának hódolva, a legfőbb állami érdekek megóvásában gyökerező erkölcsi szükségesség előtt hajlunk meg, miután minden más elv anarchiához s dissolutióhoz vezetne s meggyőződéseinket tulajdonképen nem is adjuk fel, hanem diadalukat a jelenben nem remélhetvén, csak megnyugszunk abban, amin változtatni úgy sem áll tehetségünkben addig, míg a viszonyok ránk nézve kedvezőbbben nem alakulnak. Akárná ezt valaki elfeledásnak nevezni s vádolna következetlenséggel, ajánljuk figyelmébe, mit a híres Holtzendorff és Gentz a francia forradalomról irt munkájában e tárgyra vonatkozólag mond. Az első így nyilatkozik: „A dolgok változásának közepette, a tények hullámzó elemeitől környezve a gyakorlati politika nem bír semminemű kötelezettséggel logikai következetességre.”

A másik ezeket mondja: „Hogy az emberi gondolatok sorozata létünk kezdetétől végig, egy egészet s összhangot képezzen, hogy ifjuságunk rendszere aggkorunk rendszere maradjon, hogy a gyarló ember azt, mit egykor igaznak tartott, többé el ne vesse, vagy megszorítsa, — ez oly elmélet, melynek okosság és méltányosság, kell, hogy egyesült erővel ellenmondjanak. Ki fog megállítani, ha e követelmények szerint ítélünk felőle? Ki vett észre, ha önmagát figyetemmel szemlélte, eszméinek történetében ilyen következetességet?”

De bármit tartunk is az egyes eljárásról politikai kérdésekben, bizonyos, hogy a mindennapi életben, a társadalmi és tudományos kérdésekben, hol sem oly vitális érdekek nem forognak kockán, sem az egyén e, vagy ama irányban történő elhatározása oly nagy horderővel nem bír, az egyéni nézethez való szívósabb ragaszkodás nemcsak hogy jogosult, de nem is von káros következményeket maga után, ellenkezőleg az igazság kiderítése s érvényrejutására a legtöbb esetben előmozdítólag hat.

A kérdés: helyese-e, avagy helytelen tárgyi-lagosan véve az irány, melyet a többség követ, dacára, hogy egyéni véleményünket alárendelni tartozunk, a politika terén is eldöntetlen marad s a lehetőség, hogy a kisebbség itt is tisztában lát s helyesebben itél, a történelem tanubizonyossága szerint épenséggel nincs kizárva. Epen ezen alapszik a párt- és egyéni nézetek viszonos becsülésének jogossága, miután senki sem vindikálhatja magának, hogy az igazságnak kizárólagos, esalhatatlan birtokosa, nemkülönbben a kölesönös türelem és méltányosság, melynélfogva midőn elveinkért küzdve ellenfeleink részéről meggyőződéseink tiszteltben tartását igényeljük, részünkről is az ellenvélemény iránt hasonló érzületet s eljárást tanusítsunk. S nincs ennél fogva az egyéni vélemény szabadságnak rutabb megsértése s a szabadsággal való visszaélés és a szellemi s erkölcsi erő hiányának kialtöbb bizonyítéka, mint az egyéni nézetnek, tünjék fel az még oly paradoxonnak, kicsinylése, avagy kigunyolása.

Miután nem az, amit sokan igaznak hisznek, hanem ami önmagában igaz, bír azon kizárólagos kiváltsággal, hogy mindenkitől elismertessék, az igazságnak pedig milliók eltérő gondolkodása mellett egyesek is lehetnek birtokában, kell, hogy itéletünkben ne legyünk mértéken túl merevek s ridegek, a másoké iránt pedig türelmetlenek s ne helyez-zünk valami nagy súlyt arra, hogy a többség által vértelve látjuk magunkat.

„Nagy testületekben”, mondja Macaulay, „a tévedés sokkal valószínűbb, mint egyénekénél. A szen-

vedélyek rokonszenv által lángba boríthatnak; a büntetéstől való félelem és a szegényérzet a részvét által kisebbittetnek. Naponkint látunk embereket olyasmit tenni pártjok érdekében, mit ha önmagukért kellene tenniök, készebbek volnának meghalni.”

Két esalhatatlan jellemvonása van a szellemi fölénynek, melyekkel mindenkinek, ki a közélet küzdelmeiben részt vesz, bírnia kellene s ezek: erő és hajlékonyság. Az tiszteletet s nyomatókat szerző véleményeinknek, ez az erkölcsi bees legfényesebb kisugárzása.

Szenák István.

— A keleti ügyeket illetőleg írja a „P. N.”: „azt látjuk, hogy más történik, mint amit (a diplomata emberei) hivatalosan kikürtöltek; a fölkelést esillapították s létrejött az általános lázadás. A magára-hagyott porta a külföldről segített s ösztökélt fölkelőkkel nem mérközhetik meg. S a porta actiója nem is szabad. A diplomata rendkívül ügyes volt a háboru, az általános zürzavar fölkelésében s most az ezutáni teendőben nem bír, vagy nem akar megállapodni.”

— Moutkhar basa hat napi folytonos előrés visszavonulás s a felkelőkkel vívott diadalmas*) ütközetek után Gackoba érkezett. A esászari csapatok állítólag fényes eredményeket vívtak ki az ellenség fölött, mely számával (14,000) kétszer fölülmulta a török sereget. Ezalkalommal a montenegrói fejedelem nyíltan hadat viselt a törökök ellen, amennyiben 7 ezer jól szervezett, szabályszerűen felszerelt montenegrói a felkelőkhez esatlakozva küzdött szemközt a török csapatokkal.

— Legújabb hír szerint a szerbek csakugyan offensive szándékoznak a törökök ellen föllépni. A „Tagblatt” belgradi távirata szerint az offensiv mozgósítás f. hó 28-ára váratik.

— Általános meglepetést keltett, hogy a német birodalmi bank által a közelebbi napokban közzétett jegyzékben semmiféle osztrák, vagy magyar értékpapir nincs azok sorában, melyeket a bank a lombardüzletben zálogul elfogadni kész. Folyó hó 20-án mindkét kormány férfiái már beszéltek azon rendszabályokról, melyek a banknak, értékpapiraikat károsító emez intézkedéseivel szemben közösen teendők.

— A bankügyi bizottságnak, a magyar kormány által az önálló nemzeti bank felállítása tárgyában az előadott tervek fölötti tanácskozás — mint a „N. fr. Pr.” jelenti — azzal végződött, hogy az igazgatóság ajánlatára egyhangulag elhatározott, mikép a magyar javaslatok elvettessenek.

— A „Pel. Corr.” szerint a két kormány közt folyt tárgyalások némely lényegesebb pontokban megegyezésre vezettek, más pontokban ellenben eddig nem jöhetett létre megegyezés. Mielőtt a végleges döntő határozat bekövetkeznék, a magyar miniszterek szükségesnek érekezzenek. — Ez értekezlet a szabadelvű párttal — mint a „K. N.” mondja — f. hó 23-ára volt megállapítva. A 22-i értekezleten a miniszterelnök tudatta a nála megjelent mintegy 50 taggal, hogy benyújtá ő Fölségének lemondását, melyet azonban ő Fölsége el nem fogadott.

A képviselőház folyó hó 20-ikán megtartott ülésében, azon okból, hogy a miniszterelnök, valamint a pénzügy- és kereskedelmi miniszterek Bécsben fontostárgyalásokkal vannak elfoglalva, elhatározta, hogy egy-két nap gyűléseket tartani nem fog.

A kassai állami felsőbb-ipartanoda.

A kassai állami felsőbb ipartanoda elé keltekezése alkalmával azon általános cél tűzetett: a hazai kezdetleges állapotban lévő kis- és nagy-ípar emelésére es a nálunk még ismeretlen iparágak

*) Ujabb tudósítások a diadalt a fölkelőknek tulajdonítják. Szerk.

létesítésére hasznos tényezőket, tehát elméletileg és gyakorlatilag képzett, erőket teremteni.

Hogy az ilyen erőkre a mi iparszegény országunknak kiválólag szüksége van, igazolja azon általános nemzetgazdasági tapasztalat, miszerint a jelen vámrendszer és közlekedési eszközök mellett az ipargazdag államok képesek az ipar tekintetében fejletlenebb államoknak meglevő iparát hatalmas versenyzésökkel még a legnagyobb távolság mellett is tönkre tenni, ha ezen hátramaradt államok érintetlenül maradnak a természettudományok vívmányaitól, tel nem használják hatalmas fejlődését a gépészetnek, nem képesek kiaknázni a szabadipar tagadhatlan előnyeit s végre ha nem tesznek semmit aziránt, hogy az állam fenntartási költségeit legnagyobb mérvben fedező és gyarapító iparos osztálynak alapos és a modern állam követelményeinek megfelelő oktatást nyújtsanak.

Ezen mulasztásoknak mellőzése jelszóvá vált manap minden művelt államban, s azon államok örvendnek ezidőszert tartós nemzeti jólétnek, melyeknek előbb, vagy melyeknek nagyobb mérvben sikerült eme hiányokat pótolni.

Hogy erről meggyőződhesünk, vessünk egy pillantást Európa nyugati államai felé. Az angol ipar s kereskedelem világi uralma, a francia divatipar minden versenyt meghaladó fejlődése, a belga hangya-szorgalommal ápoltt és az előbb érintett két szomszéd irányát követő ipara, a hollandiak világszerte ismeretes kereskedelme, végre Németország előre-törékvő és már szépen kifejlett ipara, mindezek egyedül azon nemzetgazdasági elveknek vívmányai, melyek röviden ezen egy pár szóval fejezhetők ki: értelmes és folytonos munkásság és takarékoság.

Ezen most nevezett két tulajdonság tekintetében tehát egy állam iparának leghathatósabb emeltyűjéül, ezeknek előteremtésétől s meghonosításától függ, mai nap bármely állam jóléte, bármely nemzet tekintélye.

Es miként, vagy mi által leszünk mi képesek azon nemes és jóra-vezető tulajdonságokat a minden művelt államban becsült iparos osztály körébe átlátni? Erre egyetlen egy eszköz van és ez: a nagy és kis iparosoknak elméleti és gyakorlati kiképzése és erkölcsös nevelése. Fájdalom nálunk ez irányban eddig majdnem semmi, vagy ha valami, úgy igen kevés tétetett: míg a fent hivatolt műveltebb államok, különösen az utóbbi évtized alatt egymással versenyeznek oly tanintézetek létesítésében, melyek a már régóta meglevő de az iparos-oktatást kellőleg nem eszközölő, nép-, közép-tanodák és tudományos egyetemek mellett egyedül az ipar fejlődését célzó, tehát a most jelzett tanintézetektől különböző irányban működjenek.

Ezen széles keretbe foglalt fontos feladata volna tehát a kassai ipartanodának is, melynek az, terszerleg, jelen kedvezőtlen pénzügyi viszonyaink mellett csakis fokozatos fejlesztése által foghat megfelelni ez a körülmény volt irányadó arra nézve, hogy ezen ipartanoda először is a gépészeti iparágat vonta egyedül körébe, mint olyat, mely ez időszert az összes ipar valamennyi ágában a legfőbb szerepet játsza és amelynek terén hazánkban hasznavehető szaki erők hiányában a legtöbb idegen s jobbrészt igen nagy fizetéssel van alkalmazásban.

TÁRCA.

Az ősmagyar vallás.

(Vége.)

A nyelv. Ki művelte a nép keleti nyelvét, az ural-altaji nyelvcsalád kitünő gyöngyét, ki más, mint a tatos és garaboncs deák, a költő, tudós, rovásíró? A nyelv egyszerűsége, Feszlerként, a szellemi műveltség fokmérőjének tekintetik. Így egy füst alatt szerencsénk leendő a nyelv szépségeit a nemzet értelmiségével összekapcsolva feltüntetni. De nehogy tulságos rokonszenvvel, vagy rajongással vádoltsam, nagytekintélyű tudósok véleményére fogok hivatkozni. Szalay László így szól: „E nemzet, életében, szokásaiban sok jelenség arra mutat, hogy beköltözése előtt művelt nemzetekkel sűrű érintkezésben lehetett; fényes bizonyosságot tesz mindenek felett a magyar nyelv, mely édes miénk, mely lényegében és belalkotására nézve a X. században már nem különbözött a jelenlegitől; sőt ifjusága teljében több formával bírt, mint mostanság e nyelvnek idegeiből és izmaiból kicsillámlik; egy fényes kor az, melyet a nemzet átélt, mielőtt saját nevére jegyezte volna a tudomány.” Vass József, egykori szeretett tanárom, így nyilatkozik: „Ha e nyelvnek bámulatos rendszerét tekintjük, az emberi-nem megjelenésének első korára kell azt felvinnünk; ha pedig egyes szavait, közmondásait, a nép szellemét visszatükröző erőteljes kifejezéseit, tulajdon, vagy átvitt jelentményű kifejezéseit bi-

A kassai t. ipartanoda három évi működése és végzett tanulóinak a gyakorlati életbe volt át-lépése után örömmel tapasztaltatott, hogy az a gépészet terén kitűzött többoldalú célját elérte, amennyiben elboacsott növendékei közül egyesek különböző műegyetemen alapos képzettségök mellett biztosan és sikeresen haladnak, mások ernyedetlen szorgalmuk és szépképességök mellett az őket képző tanintézet keblében mint tanár- s gyári hivatal-segédnek nyertek alkalmazást, legnagyobb része azonban a végzett-ifjaknak a es. k. tengerészetnél és a fővárosi állami nagyobb gyárakban mint a gyakorlat emberei a kezdetnek teljesen megfelelő díjazás mellett vannak elhelyezve.

A gépészet terén felmutatott ezen szép eredmény alapján a nmlgu vallás- és közoktatási miniszterium elismerésképen ezen tanintézetet állami minőséggel ruházván fel, ezen most már jövőjére nézve biztosított állami tanintézetnek továbbfejlesztése s jelen berendezése mellett lehetségessé válik, hogy az már a jövő 1876. tanév kezdetén a gépészeti szakismeretekkel párhuzamosan egy másik igen fontos iparágak az építészeti szaktudományoknak elméleti és gyakorlati oktatását is felkarolja, mit annál könnyebben teljesíthet, minthogy a már teljesen berendezett gépészeti szakosztály szervezete igen sok pontban érintkezik az építészettel, azaz egyrészt ugyanazon tantárgyakat foglalja magában.

De a most jelzett építészeti szakosztályon kívül hasonlóan az osztrák tanintézetekkel körébe vonhatja ezen ipartanoda most már a képzettebb felnőtt iparosok tovább-képzését is,* mely, részben együttesen a gépészeti és építészeti szakosztályokkal, részben pedig különválasztva, de mindenesetre az esti órákban lenne eszközölhető.

Ha majd a többször nevezett két szakosztályon és a felnőtt iparosok tovább-képzésén kívül egy pár évvel később ezen tanoda keretébe foglalhatja a természetnél fogva keblébe tartozó és ötlet kiegészítő vegytani szakosztályt is; akkor a három: gépészeti, építészeti és vegytani szakosztályok működése és a felnőtt iparosok tovább-képzésével elérte ezen, mindenhol hasznosnak ismert tanintézet azon szép célját, melyet az ilyenmű tanodáknak Európa legműveltebb államai tűztek ki avégből, hogy legyen olyan tanoda is, mely az állami jólét és emelkedés leghathatósabb tényezőinek, az iparos osztálynak, képzését és annak az öt méltán megillető műveltség niveaujára való emelését teljesítse.

Ekkor foghatjuk majd ezen ipartanodáról is a „Revue industrielle” című folyóirat szerint elmondhatni: „Aucune autre école, même parmi les plus réputées ne put offrir à l'Etat un aussi grand nombre d'industriels intelligents, d'ingénieurs praticiens, d'officiers si rapidement exercés que les écoles d'arts et métiers ou les écoles industrielles.”

* Mi mindenesetre nagyon kívánatos! Ohajjuk, hogy ezekben az illető körökben meg legyen a kellő fogékonyság s a szükséges buzgalom. Szerk.

** Ily iskolák virágoznak Aix-, Angersben és sur Marne Chalons-ban. Ezekről mondja a nevezett folyóirat, hogy „egyetlenegy más iskola, lenne az bár a legjobb híreik közé tartozó, sem szolgáltatathatna az államnak annyi értelmes iparost, annyi gyakorlati szakembert és annyi s oly gyorsan gyakorolt tisztet, mint a művészeti- és kézmű-, vagy az iparos-iskolák. Szerk.

ráljuk, egy mély itéletű és éles eszméjű nemzet lélekszüleményének kell állítani.” Végre a legilletékesebb bíró, Toldy Ferenc, így szól: „Nyelvünk mostani hazájába egészen készen s ehhezképest a fejlettség nem csekély mértékével érkezett.” Kerégyártó pedig így nyilatkozik: „S tanulmányaink-közben feltűnik lelkünkben Árpád nyelve teljes egészében s meggyőződünk, hogy az, lényegét tekintve, semmivel sem kevesebb nemes mai nyelvünknel: azon népek, mely magának ily nyelvet teremtett, bármely név alatt szükségkép fontos mutató, nem közönséges szellemi szükségleteket, sőt egy már rég elsüllyedt műveltség időszakát kell tulajdonítani.”

Es e ruganyos, esengő, hajlékony nyelv még szívós kitartással is bír. Olyan az, mint Antaeus: valahányszor a földhöz sujtják, mindig erősebben kél föl; a pogányság létűtével elveszti rangját, tekintélyét, uralmát, mert a latin kizárta a vallás, törvényhozás és tudomány köréből; saját nemzete ellenében folytonos önvédelmi harcot kelle vívnia: majd a germán elem fenyegeté elnyeléssel és pusztítással, de a nyelv szelleme és geniusa megvédte s meg fogja védni és óvni ezután is a bekövetkező vihar és ildözések között.

Végül helyén látom itt ezalkalommal emlékeztetnie hozni, hogy egy évtized mulva a magyar nemzet ezeréves jubilaumát ünneplendi, épen mint pár évtized előtt Rurik birodalmának alapítását ünnepelte a nagy északi óriás. Mily párhuzam! Az orosz birodalom egy roppant tenger; Magyarország hozzá képest egy kis patak s mégis ez utóbbi sokkal inkább kivirta Európa rokonszenvét és hálás elismerését. Árpád valóban isteni rendel-

Hogy azonban ezen most idézett, évtizedek alatt szerzett tapasztalatokra fektetett állítást hazánkban is magunkévá tehessük, mulhatlanul szükséges az ilyenmű tanodákat az őket jogosan megillető helyre emelni és azokat az általuk kifejtett működés folytán kiérdemelt jogokban részesíteni. Különösen kívánatos eme tanodák érdekében oda-hatni, hogy ezek a körükben gyakorolt, mindent nemesítő kézmunka miatt elfogultságból, vagy a nemzetgazdaságot egyik legszebb elvénél: a munka becsülésének nemismeréséből ne nézetessenek le s ne tekintessenek — mint nálunk szokás — mes-terember-tanodáknak, hanem tekintve teljes elméleti szervezetüket állítassanak ezen felsőbb ipartanodák úgy, mint ez Angol-, Francia-, Belga- és Német-honban, de a Lajtán túl is van, a hasonnemű és értékű tanodákkal párhuzamba.

Osak így és nem másképp jósolhatunk hazánkban az ily fontos hivatással felruházott ipartanodáknak rendeltetésüknek megfelelő jövőt; csak így leszünk képesek ezen tanodák közreműködésével a hazánkat árként előzőnlő hasznavehetlen proletáriusok egyrészből a munkát becsülni-tudó és a hazai szegény ipart emelni-képes tevékeny honpolgárokat teremteni.

De hátra van még egy beható intézkedés, melyet ezen tanodák iránt az államnak magának kell szükségképen kifejteni; nem értjük azalatt ezen tanodáknak olyatén fényes dotatióját, mint ezt Francia- és Német-honban teszik, mert hiszen tapasztalásból tudjuk, hogy az ily tanodák kevesebb eszközökkel is képesek sikert felmutatni: de igenis értjük azoknak buzgóbb gondozását. Oly mostoha gyermekül tekintve, mint volt egy ideig a kassai ipartanoda, a legjobb akarat és igyekezete mellett sem lehet abban azon szellemet meghonosítani, minő az ily tanodákban kell hogy uralkodjék, és biztosan állíthatjuk, hogy ezen tanodáknak az állam általi elhanyagolása a tanoda körében előbb félsikert, később fokozatos elkedvetlenedést, majd teljes felbomlást fogna mulhatlanul maga után vonni. Szakkay József.

Sunt quidam durae capacitatis.

El voltam készülve arra, hogy az „A.-K.-Közlöny” nekem ront egy esomó káromkodással, midőn a „Magyar ember könyvtára” érdekében ismételtlen pártolólóg felszólaltam, és várakozásban nem is igen esalódtam; ez alkalommal ugyan inkább gúnyos, mint impertinens; nem is méltán válaszra, de felteszem az „A.-K.-Közlöny” szerkesztőjéről, hogy válasz nélkül hagyván hitvány éleléseit, még csak arra sem gondolna, hogy „keine Antwort, ist auch eine Antwort”. Legyen tehát ez egyszer válasz, s csak a netán később következőkre mondom, hogy „keine Antwort.”

Minden kritikán alul álló, szánandó ürességgel irt élelései bizonyítani látszanak, hogy megütököst keltett azon kifejezésem „durae capacitatis” melyet alkalmaztam az „A.-K.-Közlöny” szerkesztőjére akkor, ha a „Magyar ember könyvtára”-nak mint ismeretterjesztő folyóiratnak becsét elvitatni akarja; no ne haragudjék érte; ma már, meggyőződve a kislelkűségéről, nem azt mondanám, hogy „durae capacitatis”, hanem azt idézném, hogy „roszul tanultakat lehet oktatni, de ostobákat semmi sem győz meg”.

tetést teljesített, midőn kettészakította és saját nemzetével bekelte magát a roppant szlav birodalomba s ezáltal a germán és római népek fejlődését előmozdította. Másodszor ismét IV. László vetette kardját, mint Brennus, az itélet mérlegébe, midőn a hatalmas eséh Ottokár fenyegette Németország lételét. Majd utóbb századokon át saját testével fedezte az ozmán hadak betödulását; mi-alatt nyugot népei művelődtek, haladtak; a magyar vérteti és fogott, sőt iszonyu tusában nem feledkezett meg önszabadsága- és alkotmányáról; azt is védelmezni kelle a nyílt és alattomos támadások ellen és megmutatta a népeknek, hogyan kell azt becsülni és megtartani. Mily lelkes, nagy-szerű európai ünnepegy leendő ez. Egy nemzet millióinak hálaimája fog fölszállani a magyarok Istenéhez, Árpádhoz és kortársaihoz, a vitézek- és bölcssekhez és e magasatos szent ünnepen minden igaz honfikebelben föl fog lángolni a lelkesedés isteni szikrája; újra leteendő a pusztaszeri vérszerződés esküjét, hogy őseinek szent örökséget meg fogja védelmezni a második ezredében is: a szabadságot és magyar nemzetiséget. Vajjon melyik drágább és becsesb a kettő közül? Én azt hiszem, a nemzetiség, mert a szabadság örökké fenylő nap, melyet a felhők elboríthatnak, de rövid idővel az ismét ragyogni fog, hanem ha a nemzet nyelve meghal, nincs többé feltámadás. Görögország kétezer évi szolgaság után ismét független lett, de a hellen nyelv, a hellen szellem és műveltség a sirban maradt. Épen azért igyekezzünk a magyar nyelvet mentől szélesebb körben terjeszteni, mert a magyar állam egysége csak úgy képzelhető teljesen biztosítotttnak, ha nemesak 6 millió, de a

„Becstü kívánok szót „Kassa és V közlésében, retet” . . .

Azt m hogy valaki séges, hogy ahhoz egy velő is” az alkalmaz szerkesztőér dalmi állásá elmondhatok veletlen; a akarok az „A értékezést ir capacitatis”- kézésre kerü szerkesztő u (és így zárj ról); ezekben Pálócze

— Ö tak javára r litás tekinte elhatározás képező gyü sem beföld ros kivételkép tóztatott, h küldessenek a legbiztosg

— Ö Bartho gyar kormá teréziai aka tótt s ugra határozassa lapított tee méltóztatot

— Ö miecki Jer kostanácós sebben ado

— Ö üléstét f. h letéről alta f. hó 15-ér

— Ö kir. járásbí homonnai

— Ö vezetéknév belügymin

A h egybehitt vettek rész kielégítése Münszter jegyzőül B kád., és g

magyar bi az államny akarjuk mi és lealacos követelés, jogait és sz kötelezettség magyar ny és nyelv egy a másiktól csak az r mind a há mert a n ezredéves pontjához és délkelet mely farka nyegyetnek e roppant hős kardja uralkodni a doktől óta jogait test a nyugoti iparával k kérdések! nemzetiség fog minde kötelesség gyarok gy ország az kis sziget örködende

„Becsület politikai meggyőződéséhez“ nem kívánok szólni; élénk színekkel rajzolta azt a „Kassa és Vidéke“ e lap 15-dik számának azon közlésében, mely úgy kezdődik „Az a majomszeretet“

Azt mondja az „A.-K.-Közlöny“: „Ahhoz, hogy valaki „durae capacitatis“ legyen, nem szükséges, hogy az „A.-K.-Közlöny“t szerkesztesse, elég ahhoz egy nagyképűen (!) fontoskodó (?) házi nevelő is“ — eddig ő; én pedig azt mondom, hogy az alkalmazott kifejezés csakis az „A.-K.-Közlöny“ szerkesztőjére alkalmazható, kinek különben társadalmi állását sohasem támadnám meg, de annyit elmondhatok, hogy nevelő nem lehetne, mert nevelő; a nevelői állás nagyfotosságáról nem akarok az „A.-K.-Közlöny“ szerkesztőjének számára értekezést írni; felteszem róla, hogy itt is „durae capacitatis“-nak nevezetne magát; de ha már leekézésre kerülne a dolog, szívesebben értekeztem a szerkesztő urnak a kritikáról, a magyar nyelvről (és így zárjel között mondom, az irodalmi morálról); ezekben bizony nagyon gyenge.

Pálócson, 1867. ápril 15-én.

Ferenzy József.

V e g y e s e k .

— *Ő cs. és ap. kir. Felseje* az árvíz-károsultak javára rendezendő iparmű- és történelmi kiállítás tekintetéből — noha egy fennálló legfelsőbb elhatározás értelmében a császári ház tulajdonát képező gyűjteményekből egyes tárgyak sem külön belföldi kiállításokhoz nem küldetnek. — *Szoros kivételként* legkegyelmesebben megengedni méltóztatott, hogy kellő számú műtárgyak Budapestre küldessenek le. A kiállítás sikeréhez már előre is a legbiztosabb remények fűzhetők.

— *Ő cs. és apostoli kir. Felseje*, Szigeti Barthos János ministertanácsost, mint a magyar kormány képviselőjét és megbízottját a bécsi teréziai akadémiánál az 1875. évi nov. 29-én kötött s ugyanazon évi dec. 28-án kelt fejedelmi elhatározással helybenhagyott egyezményben megállapított teendőkre s felügyeletre biztossá kinevezni méltóztatott.

— *Ő cs. és ap. kir. Felseje* Ziemiecki Jeromos-, kassai hadparancsnoknak a titkostaicsosi méltóságot díjmentesen legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

— *A képviselőház* a husvétii szünet utáni első ülését f. hó 20-án tartotta.

— *A jótékonyaságáról* és magyar-nemzeti érzületéről általánosan ismert főúr, Sina Simon báró f. hó 15-én Bécsben jobblétre szenderült.

— *A m. kir. igazságügyminiszter* a varannói kir. járásbíróshoz végrehajtóvá Geőcze Andor homonnai járásbírósi irnokot nevezte ki.

— *Bubenkó János* enyikei róm. kath. lelkész vezetőnevének „Benkő“-re kért átváltoztatása a belügyminiszterium által megengedtetett.

A husvétii hétfőjére a kaszino kisebb termébe egybeült értekezlet, melyen körülbelül 30—40-en vettek részt, városunk egyik égető szükségletének kielégítése iránt tanácskozott. A tanácskozást Münszter T. polgármester ur vezette mint elnök, jegyzőül Bezsilla S. ügyvéd ur működött. Nyári-, kád-, és gőzfürdőnek a hiát sajnosan érezzük. Ily

magyar birodalom 15 milliónyi lakosa érti, beszéli az államnyelvet és lelkesülni is tud azért. Nem akarjuk mi a szláv, vagy román nyelveket eltiporni és lealacsonyítani, de az méltányos és igazságos követelés, hogy ki a magyar alkotmány nagyszabású jogait és szabadságait élvezi, a jog mellett teljesítse kötelezettségeit is, melyek közt első és legszentebb a magyar nyelv tanulása és tudása. *Haza, nemzet és nyelv* egy eloszorhatatlan szent háromság. Egyiket a másiktól elválasztani nem lehet, nem szabad csak az nevezheti magát egészen hazafinak, ki mind a háromnak birtokában van, annál inkább, mert a magyar ismét *herculeusi válaton* áll; az ezredéves történet ciklusa visszatért kiindulási pontjához; Árpád harea ismétlődni fog; az északi és délkeleti szlávok, mint a hitrege sárkánykigyója, mely farkát szájában tartja, szétmorzsolással fenyegetnek minket. Képes lesz-e e kis nemzet e roppant népmilliókkal megküzdeni? Képes lesz-e hős kardja helyett szellemi erejével és hatalmával uralkodni azon hálátlan népfajokon, melyekkel századoktól óta békében élt és velők minden vívmányait, jogait testvériesen megosztotta? Végre képes lesz-e a nyugoti szomszédnépek kulturájával, szorgalmával, iparával kiállani a verseny? Szívdöbentő hamleti kérdések! De ha a haza, szabadság és magyar nemzetiség és civilisatio szent egysége lelkesíteni fog mindenkit; ha mindenki híven teljesíti polgári kötelességét, mit tőle a közügy vár; ugy a magyarok győzhetetlen Istene velünk leend s Magyarországot az indogermán népek Oceánjában mint egy kis sziget virulni fog. Az őskor aranytünderei örököndenek fölötté.

fürdőnek felállítása képezte az eszmecsere tárgyát. A megállapodás bizottság kiküldésében történt meg, melynek tagjaiul Eder Ö., Hegedüs L., Jakab P., dr. Moskovics J., Novelly S., Répászky M. és Soukup A. urak küldettek ki és melynek feladatává tétetett a kérdéses fürdő tervének és költségvetésének kidolgozása és működése eredményének legfőbb 6 hét múlva való előterjesztése. Kezdetnek Kassán egyelőre ez is elegendő!

— *A helybeli kórház igazgatósága* — mint a „Kasch. Zeit.“ értesül — illetékes helyre azon kérelemmel fordult, eszközölje ki, miszerint néhány irgalmas nővér a gráci kolostorból ide küldessék. A szegény betegek — írja a nevezett lap — rövid idő múlva épen oly ügyes, mint lelkiismeretes ápolásban fognak részesítettetni.

— *Beküldetett*, A valódi haladás egyik realis vívmánya gyanánt üdvözöljük, a helybeli közoktatás igazgató választmányának, azon cél- és korszerű határozatát, melynek fogva — a „Kaschauer Zeitung“ szombati közleménye szerint — oly megállapodásra jutott: hogy ezen közintézet kívánt felvirágztatására a betegek eddig hiányosnak ismert ápolását, az ugynevezett irgalmas-nének e téren páratlan, mert világszerte elismert, gondozására bizni szándékozik. *A fent* tisztelt választmány ezen üdvös megállapodásával, az *elfogulatlanok közkiránatának adott kifejezést* s oly eszmének életbeléptetésére vállakozott, mely biztos tudomásunk szerint, e város keblében már a negyvenes évek elején, az akkori jótékony nőegylet közgyűlésén beható értekezlet tárgya volt s már akkor, csak némelyek elfogultságán s tájékozatlanságán, meg kellő erély hiányán *mult el ezen eszmének életbeléptetése*. Midőn ezen hírt örvedetes tudomásul vesszük, addig is míg e tárgyra vissza-térünk, a közoktatás jólléte érdekében ismétlen üdvözöljük az igazgató választmányának e köztisztelre méltó elhatározását.

— *Mint városunkban bírlék* a mlgu vallás- és közoktatási miniszterium *Székay Lipót* iskolaszéki elnök urnak, az iskolaszéki *elnöki* állással *összeferhetlen igazgatóságtól*, melyet ő a helybeli polgári tanodánál elfoglalt, felfelmentőnek határozta s a tanfelügyelőt egyuttal utasította, hogy gondoskodjék ezen állomás törvényszerű betöltéséről. Beérjük ezuttal ezen intézkedésnek csak egyszerű regisztrálásával.

— *A kassai iskolaszék elnökének*, ugylátszik egyik buzgó híve feljajdul a „P. N.“ f. évi 22-i esti lapjában amiatt, hogy a nevezett iskolaszék a miniszteriumtól komoly dorgatoriumot kapott s ezalkalmmal a feljajduló a tényeket egészen elferdítve közli az említett lap t. olvasóival. Egyelőre csak ennyit érintünk ezuttal, különösen még csak azt jegyezvén itt meg, hogy a „P. N.“ t. szerkesztősége azon a l a p o s m e g g y ő z ő d é s é n e k ad kifejezést, mikép az igazság inkább a „Kassa és Vidéke“ című lap mellett van s csakis az „audiatur et altera pars“-féle elvnl fogva adott helyet jelenleg azon feljajduló közlemény sorainak.

Beküldetett, A „Pannonia“ közli a Vadász- és Versenylap alapján, hogy Forgách László gróf eljegyezte magának Sennyey Alsa baronesse-t. Aldás és tartós boldogság kísérje e frigyet!

— *A vasárnapi szinlap* azon igen örvedetes tudósítást hozta, hogy „Soldosné (Blaháné) jön.“ Ha azonban tekintetbe vesszük azon sajnós körülményt, hogy a nevezett művészno betegeskedik s emiatt épen legközelebb a fővárosi népszínháznál sem tölthette be helyét, amint egyrészt határtalanul örülnék, ha csakugyan jönne, ugy másrészt sajnálattal jegyezzük föl, hogy kételkednünk kell, mikép e várva-várt kitünőség jöjjön, *énekeljen és diadal-maskodjék* városunk köreiben is.

— *F. hó 23-án* a volt Eisenmayer-féle házból roppant gáz tolongott ki a fűtéára. Sokan azt hitték valami tűz ütött ki. A hely színen azonnal megjelent tűzoltók azonban szemügyre vévén a helyiségeket, meggyőződtek, amint őket értesítették is, hogy a gázt a Fraenk-féle sodavizgyártás körül véletlenül előtört kénsv okozta. Nevezetes hogy az ott-járt tűzoltók vaseszközöire a gáz oly hatást gyakorolt, mintha azokat valaki szurokkal máltozt volna be. Semmi szerencsétlenség nem történt.

— *A helybeli lövész-egylet évi közgyűlésén*, mely 23-án tartottat, felolvastatt az évi jelentés, azután betérjesztettek a megvizsgált számadások és a közgyűlés által helybenhagyattak. Tisztviselő-választásra kerülvén a dolog, minthogy id. Halykó Mihály a főlövész-mesteri állomást, melyre egyhangulag megválasztottat, elfogadni nem akarta, a tollnok Ganzer E. indítványára Strasser kiáltott ki főlövész-mesterré. Allovész-mesterekké lönnek Stadler S. és Horák E. pénztárnokká Gerhardt Gy., választmányi tagokká: Klimkovics B. 28. Freidenfeld A. 25. Halykó M. (id.) 25. Müllner Fr. 23. Szentistványi O. 20. Steinhauser A. 19. Ellinger J. 18. Korzsenszky A. 14. Antal E. 12. Szabó I. 12. póttagokká: Schiffböck M. 11. Bonchard L. 8 szavazattal. A felolvasott évi je-

lentés szerint 159 tag befizetett 512 frtot, hátralékban marad 42 tag 26 frttal. A pénztárba befolyt 740 frt 11 kr., kiadott 750 frt 86 kr. A deficitet a pénztárnok előlegezte, mely előleg neki már visszatérített. Lövés összesen 20,669 váltatott, mely lövésekért befolyt 1016 frt 21 kr., kiadott 928 frt 56 kr., maradt 87 frt 65 kr., mely összeg a pénztárba beszoigáltatott.

— *A kassa-oderbergi vasút több külföldi részvényese*, élükön Born ur, a f. hó 19-én tartott közgyűlés feloszlása után a jövő közgyűlésre a következő napirendet jelentették be: 1. Bizalmatlansági szavazat az igazgatótanácsnak, ennek elbocsátása és igazgató-tanács választása. 2. Bizottság kiküldése, mely érvényre juttassa az igazgató-tanács és az építési vállalkozók ellen való kártérítési igényeket. „P. N.“

— *Folvó évi márc.* hóban a budapesti kereskedelmi akadémiában az iskolai takarékpénztár következő eredményrel járt: 340 növendék közül betett 141, a betett összeg 272 frt 60 kr., mely az előbbi 5 havi betétekkel együtt 2636 frt 80 krt tesz. A pesti polg. keresk. testület vasárnapi iskolájánál 471 tanuló közül betett 111, a betett összeg 48 frt 60 kr., mely az előbbi 5 havi betétekkel 397 frt 70 krra emelkedett föl. A pécsi állami főrealtanodában 367 tanuló közül betéteket hozott 174, a betett összeg 29 frt 82 kr., mely az előbbi 10 havi betétekkel együtt 458 frt 55 krt tesz. A nagy-kikindai iskolákban 713 tanuló közül betéteket hozott 24, a betett összeg 30 frt 80 kr. A szombathelyi községi iskolában 731 tanuló közül betéteket hozott 154, a betett összeg 43 frt 53 kr., mely az előbbi 5 havi betétekkel együtt 378 frtot 59 krt tesz. A Horváth Endréné leányiskolájában S.-A.-Ujhelyen 36 tanuló közül betéteket hozott 16, a betett összeg 17 frt 62 kr., mely az előbbi 5 havi betétekkel 98 frt 97 krt tesz. A szabadkai iskolában 1370 tanuló közül 489 vett részt a betétben. A pápai izr. vallásu iskolában 140 tanuló közül betéteket hozott 71, a a betett összeg 17 frt 52 kr., mely az előbbi betétekkel együtt 115 frt 63 krt tesz.

— *A budapesti keresk. és iparkamara* közhírré teszi, hogy a berni kormány kezdeményezése folytán f. évi jún 11-étől, júl 10-éig Bernben lábbeli kiállítás rendeztetik. A kiállítási tér a kiállítóknak ingyen engedtetik át, ezek csakis a szállítási költségeket tartozván viselni. A bejelentések f. hó 26-áig, a kamara helyiségeiben (Mária-Valéria-utca, új-tözsdeépület) naponkint 9—2 óráig eszközölhetők, ahol a kiállításra vonatkozó egyéb felvilágosítások is készségesen adatk. A célszerű lábbeli-formákra vonatkozólag tekintetbe veendő a dr. Mayer Armin zürichi tanárnak a talpnek szabása tekintetében kiadott „Die richtige Gestalt der Schuhe“ című könyvében kifejtett elvei.

— *Wolkenberg Gyula* a „P. N.“ 88. számában (esti kiadás) e cím alatti cikkében: „Kiküszöbölhető-e a vallásoktatás a községi iskolákból vagy nem?“ azt mondja: „Azon nemzet, mely mellőzni akarja a népnevelésben a vallás-erkölcsi alapot, a szabadság ellen intéz merényletet. A nép szabadságának evangéliuma: a tiszta, szeplőtlen vallás-erkölcsiség.“

— *A Margit-híd ünnepélyes megnyitása* f. hó 30-án történik. Ő Felseje azzal, valamint a hidnak a közforgalom részére való átadásával a magyar közmunka és közlekedésügyi ministert bizta meg.

— *A „Grenzboten“* pozsonyi német napilap *Folinusz* színtársulatának ottani előadásairól magyar-nyelvű bírálatokat közöl s így járul hozzá a magyarosítás terjesztéséhez.

I r o d a l o m .

— A Dolinay Gyula jeles szerkesztése mellett havonkint kétszer 15-én és 30-án megjelenő „Lányok Lapja“ című ifjúsági, valóban hézagpótló folyóirat 7. számának következő változatos, érdekes és gazdag tartalma van. 1. Tavaszzal. Költemény Szatmáry Károlytól. 2. Tükördarab az életről. Tollrajz Csengery Károlytól. 3. Irbolyák. Költemény Fogolytól. 4. Loesolás húsvétkor. Dr. Tollétől (Képpel) 5. Közmondások közli M. B. 6. A legszebb kor Benke Istvántól. 7. A szabadság vértanúi (Képpel) Almóstól. 8. Némely hölgynevek (Folytatás) 9. Az ügyes kertész-leány 10. A esztalank. Költemény Csóka Elektől. 11. Seta az állatkertben (Képpel) Arnoldtól. 12. Az esedei Tó sárkánya 13. Történeti nevezetesh adatok 14. Példabeszédek 15. Jegyzetek a gazdaszonykodás és háztartás köréből. 16. Csevegés. 17. Mindenfélék 18. Szerk. mond., számréjtvény, képtalány. Ajánljuk ezen pártolásra igazán érdemes vállalatot, mely testvérlapjával a „Hasznos Mulattató“-val az iskolai és népkönyvtárak megalapítására törekszik, mire a tartalmas füzetek hasznos szolgálatot tesznek. A két lap együtt sokkal olcsóbb. Előfizetheti rájuk negyedévre 2 frt 60 kr. félévre 5 frt 20 kr.-jával. Szerkesztői iroda és kiadó-hivatal Budapesten Józsefváros ösz-utca 15. szám.

Megjelent a „Szellemész“ (spiritista) cím alatt. Ferenzy József által öntapasztalataiból merítve írt füzetke. Tartalma a szellemészet mineműségének fejtegetése. — Rövid vázlatokban ismerteti annak elméletét mint szabad tért, továbbá hogy mi a médiumság, alvajáras, holdkórság és a szellemészetnek erkölcsi oldala; végre, néhány sugallatokkal is megtöltve. Kapható: Aigner Lajos úr könyvkereskedésében Ara 50 kr.

Szini szemle.

Hétfőn (apr. 10.) „A trapezanti heregnő”, vig operette Offenbachtól, szépen összevágólag adatott s mindvégig derült bangulathat tartá a közönséget; a kar is oly jól tartotta magát, hogy megtapsoltatt és hivatott. Gerőfőné szokatlanul hangjánál volt; a Roth Etelkával énekel kettős kitünően sikerült. Kedden „Száz szüz” Roth Etelka jutalmául, egészen üres ház előtt.

Szerdán „Nagy apó”, elég élénken s kedélyesen adotts. Nevezetes az előadás különösen azért, mert egy vendégszínész is szerepelt benne: Czako Julia, kiről csak annyit jegyzünk meg: vannak helyek, a hol megjárja, de Kassára, hol már oly sok jó népszínműnekesnőt volt alkalmunk látni, nem való. A szerepjátszók közül különösen kiemeljük: Verest és Laszyt.

Csütörtökön „Nászutas”, vigjáték. Az előadás — eltekintve a darab hiányától — teljesen kielégített. A vigjátékot Balláné ismert művészi táncá követte s végül következt: „A szép Galathea.” Roth Etelkanak bravúr-szerepe, melyben mindenütt tetszést fog aratni.

Hétfőn (apr. 17.) „Szép Heléna”, először adatva megírta; az énekrészek elég jól mentek, annál gyengébb volt a szavai. Kiemelendők: Roth Etelka, Laszy és Veres. Balogh ellen sincs kifogásunk, csak maszkjára az a megjegyzésünk, hogy abban ugyan kevés isteni volt, mi Szept Helénát annyira elbűvölte vala.

Kedden és a következő napokon — péntek kivételével — Molnar György vendégművész játékában volt alkalmunk gyönyörködni. A darabok, melyekben fellépett, általában ismert termékei a szini irodalomnak s az alakok, melyeket a t. vendégművész ezuttal ábrázolt: Narciss, Suliván, Lear király és Mizantrop tudvaleg legkitünőbb alakításai közé tartoznak. Ezekből feleslegesnek

is tartjuk minden egyes szerepét különösen méltatni. A t. vendégművész is Thália azon papjaihoz tartozik, kiket széles hazánkban mindenütt ismernek s aki már nem annyira új babérokat szerez, mint inkább élvezi méltán megérdemelt díszesét. Volt alkalmunk őt Pesten is több ízben látni s az ítéset csaknem egyhanguan kimondá, hogy a nagy szabású drámai alakok ábrázolásában jóval szerencsésebb, mint a vigjátékok s társalgási darabokban. Innen Lear király a minden tekintetben művészi alakítás, minőt keveset láthatni. De többi alakjait is megkapó realizmussal domborította ki. Ami reánk legnagyobb benyomást gyakorolt, az az egyszerű keresetlen bensőség, amely gyakran valóban megragadó s melyről szerepeinek lyrai részletei tanuskodnak. Az az önéreztet nyugalom, az a nemes mérséklet, mely többet mond arcjátszók, mint szavakkal s mely csak nagy szellemi-erő tulajdonát képezi, nem tévesztheti el hatását. Csak sajnálni tudjuk azért, hogy a színház nem volt oly látogató, mint azt megérdemelte. A „Pannónia” referensének ugyiltsz teljes igazsága van.

De nem akarunk igaztalanok lenni a miénk iránt sem. „Lear király”-ban elismeréssel említjük meg: Laszynt, Lenkei Ellát, továbbá Laszyt, Verest és Gerőfőt; „Suliván”-ban: Beodýnt, Verest, Mészáros; „Mizantrop”-ban: Laszynt és Beodýnt (a pletykajelenet kitünően sikerült). Pénteken az „Elizondói leányt” adták és valami „Trójai háború”-féle születésnapot. Különös, hogy a színház minden zuga mindemellet is tátongott az úrtól.

Közgazdaság.

— A serszállító hordók hitelesítése ügyében f. évi március 29-én kelt. min. rendelet. A serszállító hordók hitelesíthetők, ha azoknak csapos fene-

kén könnyen feltűnő betűkkel be van égetve ezen szó „ser” és köbtartalmuk 25—25.7, 50—51.5; 100—102, 200—203 liter határok közt fekszik. Ezen esetben a hordók az említett sorrendben 25, 50, 100, és 200 literre égetendők. Olyan serszállító hordók, melyeknek köbtartalma a nevezett határokon kívül találtatik, bélyegzés nélkül visszautasítandók, de a vizsgálatért járó díj felszámítandó. A korona-bélyeg a „ser” szó alá ugyanazon dongára égetendő, melyre a „ser” szó van égetve. A serszállítóknak az 1874. évi VIII. t. c. 19. §-ában megállapított pénzbírság terhe alatt tiltatik serszállító hordókat a közforgalomban más, idegen célokra használni vagy azoknak idegen célokra való használatát másoknak megengedni.

Szerkesztői mondanivalók.

Nagy köszönettel vettük a „Phylloxera kérdéshez” című jeles értekezést. Legközelebb ismertető fogjuk.

K. Gy. H.-nak Budapest. Szokott helyen megemlékezünk a tegnapi napról s egyhangulag minden jót kívánunk.

Márknak. A mai évfordulóra szívből a legjobbat kívánjuk.

Tulajdonos és felelős szerkesztő: **Dr. Klekner Alajos.**
Főmunkatárs: **Dr. Szemák István.**

H I R D E T É S E K.

940. sz. 143 1—3
1876.

Árverési hirdetmény.

A kassai kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság részéről közhírré tétetik, miszerint a kassai 393. sz. telekkönyvben Turmuzs Ferenc és neje Kruppai Anna nevére jegyzett s összesen 14064 frtra becsült birtok bírói árverése Gerster Istvánné, szül. Kossuth Emma kassai lakos hitellező 2000 frt tökékövetelésének s járulékaiknak kielégítése végett elrendeltetvén, annak Kassán a kir. törvényszék telekkönyvi hivatalában leendő foganatosítására első határidőül f. 1876. évi június hó 26-ik napjának d. e. 10. órája, második határidőül pedig 1876. évi július hó 26-ik napjának szintén d. e. 10 órája tűztetik ki.

Az árverési feltételek következőleg állapítatnak meg:

1. Kikiáltási árként a fennebb kitett becsérték fog szolgálni, melynek 10%-tőlja bánatpénz gyanánt lesz a bírósági kiküldött kezéhez az árverés megkezdése előtt leteendő.

2. A vevő köteles lesz a vételárat annak a leütéstől számítandó 6% kamatával együtt három egyenlő részletben és pedig az első részletet a leütés utáni 8 nap alatt, a második részletet a leütés utáni 2 hó, és a harmadik részletet a leütés utáni 4 hó alatt ezen kir. törvényszék telekkönyvi hatóságánál befizetni; a letett bánatpénz az utolsó részletbe számítatván be.

3. A vevő a vett javak tetteleges birtokába s haszonvételének élvezésébe azonnal az árverés után lép, a telekkönyvi tulajdonjog bekebelezése azonban csak az árverési feltételek teljesítése után fog megtörténni.

4-szer. A további feltételekre nézve a plg. tk. rdtt. 423., 437., 438., 441., 456., 458. és 459. §-ainak intézkedései szolgálnak zsinormértékül.

Együttal felhivatnak a Kassa városa területén kívül lakó hitellezők, miszerint a kielégítési sorrend megállapításánál és a vételár felosztásánál leendő képviseltesük végett Kassán lakó megbízottat rendeljenek s annak nevét és lakását ez eladásig annál bizonyosabban jelentsék be, minthogy különben a részükre ügygondnokul ezennel kinevezett Krutsay Gyula helybeli ügyvéd által fognak képviselteni.

Ugyiszintén felhivatnak mindazok, kik az árverés alá becsátandó birtokra nézve tulajdoni, vagy más igényeket, avagy pedig elsőbbségi jogokat érvényesíthetni vélnék, miszerint igénykereseteiket jelen hirdeteménynek a hivatalos lapban való utolsó megjelenésétől szmitandó 15 nap alatt, habár külön értesítést nem vettek volna is, ezen kir. törvényszék telekkönyvi hatóságához nyújtásák be, különben azok a végrehajtás folyamatát nem gátolván, igénylők egyedül a vételár fölőlségére fognak utasíttatni.

Kelt Kassán, a kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóságnak 1876. évi március hó 3-ik napján tartott üléséből.

Teleky Péter,
elnök,

Máriássy Árpád,
kir. tszéki h. jegyző.

9506. tk.sz. 149 3—3
1876.

Árverési hirdetmény.

A kassai kir. tszék mint tkvi. hatóság részéről közhírré tétetik: miszerint a kassai 487. sz. tkjében Lehner Magdolna nevére jegyzett s összesen 10000 forintra becsült birtok és tartozékainak eszközöndő bírói árverése a kassai takarékpénztár mint hitellező 760 frt tökékövetelésének s járulékaiknak kielégítése végett elrendeltetvén, annak Kassán a kir. tszék. tkvi. hivatalában leendő foganatosítására első határidőül f. 1876. évi május hó 18-ik napjának d. e. 10 órája, második határidőül pedig 1876. évi június hó 19-ik napjának szintén d. e. 10 órája tűztetik ki.

Az árverési feltételek következőleg állapítatnak meg.

1-or. Kikiáltási árként a fennebb kitett becsérték fog szolgálni, melynek 10%-tőlja bánatpénz gyanánt lesz a bírósági kiküldött kezéhez az árverés megkezdése előtt leteendő.

2-or. A vevő köteles lesz a vételárat annak a leütéstől számítandó 6% kamatával együtt 3 egyenlő részletben, és pedig az első részletet a leütés utáni két hó, a második részletet a leütés utáni négy hó, a harmadikat hat hó alatt ezen kir. törvényszék tkvi hatóságánál befizetni, a letett bánatpénz az utolsó részletbe számítatván.

3-or. A vevő a vett javak tetteleges birtokába s haszonvételének élvezésébe a leütés után azonnal lép, a tkvi tulajdonjog bekebelezése azonban csak az árverési feltételek teljesítése után fog megtörténni.

4-szer. A további feltételekre nézve

polg. tvk. rdts. 423., 437., 438., 441., 456., 458. és 459. §-ainak intézkedései szolgálnak zsinormértékül.

Együttal felhivatnak a Kassa városa területén kívül lakó hitellezők, miszerint a kielégítési sorrend megállapításánál és a vételár felosztásánál leendő képviseltesük végett Kassán lakó megbízottat rendeljenek s annak nevét és lakását az eladásig annál bizonyosabban jelentsék be, minthogy különben a részükre ügygondnokul ezennel kinevezett Papp István helybeli ügyvéd által fognak képviselteni.

Ugyiszintén felhivatnak mindazok, kik az árverés alá becsátandó birtokra nézve tulajdoni vagy más igényeket avagy pedig elsőbbségi jogokat vélnék érvényesíthetni, miszerint igénykereseteiket jelen hirdeteménynek a hivatalos lapban való utolsó megjelenésétől számítandó 15 nap alatt, habár külön értesítést nem vettek volna is — ezen kir. tszék tkvi hatóságához nyújtásák be, különben azok a végrehajtás folyamatát nem gátolván, igénylők egyedül a vételár fölőlségére fognak utasíttatni.

Kelt Kassán a kir. tszék, mint tkv. hatóságnak 1876-ik évi februar hó 1-ő napján tartott üléséből.

Teleky Péter
kir. tszéki elnök.

Markovich Ottmár,
kir. tszéki jegyző.

8200. sz. 148 3—3
t. k. 1875.

Árverési hirdetmény.

A kassai kir. tszék mint telekkönyvi hatóság részéről közhírré t-

Alulirt kiadásban most jelent meg:

„SZENT HANGZATOK“.

Imák, keresztény-katolikusok számára.

Szerzette:

Albach J. S.

Hetedik magyar kiadás, kis 12-ed alakban.

Ezen általános kedvelt imakönyv ezuttal jelenleg először ily kis alakban, diszes-, színes-szegélyű, — és egyszerűbb kiállítással finom velin papíron.

Mindkét kiadás kapható diszes- és egyszerűbb elefántesont, bársony és bagaria-bőr kiállítással, 7 frittól 16 frittig; továbbá színes chagrin-börkötésben különböző árakért.

A diszkiadásnak ára füzve 3 frt.
Egyszerű kiadás füzve 2 frt.

Megrendelhetők:

„LAFITE és ELSNER“ kiadóknál

Budapest, bécsi-utca 6-ik szám.

155 3—2

„Nem kacsa.“

A teljes 90 számnak a magasabb számtan szerinti összeházasítása és sógorosítása által, a lottóba különben megállapított 90 számnak rendes kimerítése által elért 117,480 sort, 12,180 sorra, s így mind 1/10 részre apasztottam le, s e rendkívüleg megkevesbitett sorokat 1015 sorokba osztva „fortuna” cím alatt egy-egy sorszámra 12 sort, — három számával — állítottam össze, úgy hogy e bámulatos csekély-számu series, minden húzába ternet, sürün quaternót, — bár ritkábban, de quinternót is foglal magában, s így a ternó által 1 ternó és 65 ambó, a quaternó által már 4 ternó és 260 ambó, végre a quinternó által egyszere 10 ternó és 656 ambó éretik el, eszerint egy húzás alkalmával 10 ember is nyer ternót és a fentebb kimutatott ambókat.

A ki e nem pusztán állított, de tényekkel bebizonyítható eredményről, magának meggyőződést szerezni kíván, tiszteljen meg látogatásával, s kellemesen meg fog lepetni állításom igazságáról.

A „fortuna” zseb-kiadása, — melynek minden egy sorose képesítve van, tulajdonosát egy ternóval megvizsgáltatni, — utasítással és felvilágosítással 1 frt, ajánlott postai küldéssel 1 frt 20 kr. s egyedüli kiadója

Kormos Rezső.

KASSA, füzve 57-dik szám,
a városház közelében.

156 17—2